

Bijlagen

Bijlage 1: Tabellen behorende bij hoofdstuk 6

Jaar	Verpacht bouwland		Verpacht grasland		Koopkrachtindex 2008=100
	nominaal	reëel	nominaal	reëel	
1964	3,013	15,502	2,432	12,514	514.5
1965	3,217	15,803	2,664	13,084	491.2
1966	3,363	15,619	2,727	12,668	464.5
1967	3,424	15,445	2,757	12,436	451.1
1968	3,401	14,774	2,770	12,034	434.4
1969	3,424	13,846	2,838	11,478	404.4
1970	3,490	13,526	2,854	11,063	387.6
1971	3,496	12,569	2,893	10,400	359.5
1972	3,685	12,314	3,104	10,373	334.2
1973	4,116	12,718	3,701	11,435	309.0
1974	4,613	13,003	4,347	12,255	281.9
1975	5,595	14,335	4,987	12,777	256.2
1976	7,088	16,671	6,680	15,711	235.2
1977	9,790	21,637	9,709	21,456	221.0
1978	11,737	24,929	11,903	25,281	212.4
1979	11,369	23,194	11,596	23,657	204.0
1980	10,437	19,976	10,346	19,803	191.4
1981	9,212	16,517	8,440	15,133	179.3
1982	8,486	14,375	7,714	13,068	169.4
1983	9,302	15,312	8,894	14,640	164.6
1984	9,484	15,127	8,849	14,114	159.5
1985	9,257	14,432	8,077	12,592	155.9
1986	9,938	15,483	9,393	14,635	155.8
1987	9,166	14,382	8,985	14,097	156.9
1988	8,622	13,433	8,304	12,938	155.8
1989	8,486	13,076	8,667	13,356	154.1
1990	8,803	13,240	8,849	13,308	150.4
1991	8,939	13,043	9,484	13,837	145.9
1992	9,439	13,346	9,484	13,410	141.4
1993	8,713	12,023	9,076	12,524	138.0
1994	8,803	11,823	9,892	13,286	134.3
1995	9,212	12,150	9,257	12,210	131.9
1996	11,027	14,258	9,756	12,615	129.3
1997	11,571	14,649	11,481	14,534	126.6
1998	14,966	18,572	11,535	14,315	124.1
1999	17,136	21,026	14,704	18,041	122.7
2000	19,630	23,144	17,378	20,489	117.9
2001	18,478	20,824	18,483	20,831	112.7
2002	20,298	22,470	18,961	20,990	110.7
2003	17,225	18,706	15,911	17,280	108.6
2004	15,078	16,239	13,434	14,468	107.7
2005	17,554	18,590	14,441	15,293	105.9
2006	16,257	16,875	15,171	15,747	103.8
2007	17,166	17,457	17,918	18,222	101.7
2008	20,963	20,963	20,405	20,405	100.0

Tabel B1.1: Nominale en reële prijzen van los bouwland en los grasland in verpachte staat en de koopkrachtindex, 1964-2008 (bronnen: CBS, LEI en eigen berekening op basis van Infogroma).

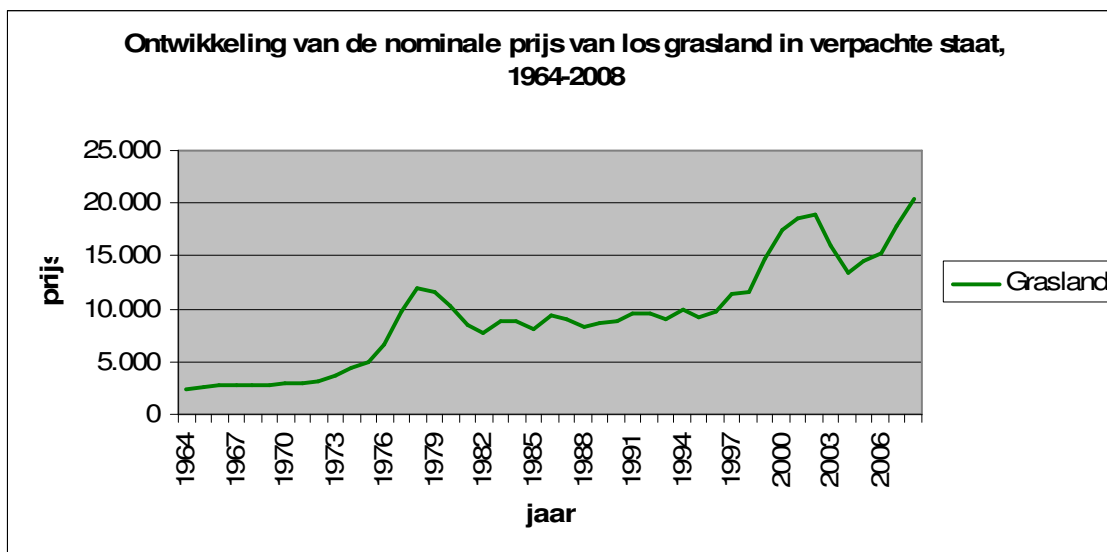
Jaar	Verpacht bouwland % van prijs onverpacht	Verpacht grasland % van prijs onverpacht
1964	87.7%	81.8%
1965	86.5%	83.6%
1966	89.5%	84.6%
1967	91.6%	85.9%
1968	89.4%	83.6%
1969	84.9%	82.1%
1970	83.1%	82.7%
1971	82.9%	81.1%
1972	82.2%	76.1%
1973	77.6%	72.9%
1974	73.3%	69.9%
1975	73.5%	66.2%
1976	64.5%	60.6%
1977	61.4%	60.5%
1978	63.0%	64.4%
1979	63.1%	63.8%
1980	64.8%	64.0%
1981	70.7%	66.9%
1982	74.2%	64.4%
1983	70.7%	64.3%
1984	62.6%	60.9%
1985	54.7%	48.6%
1986	54.5%	44.9%
1987	56.1%	44.3%
1988	56.9%	40.8%
1989	55.2%	44.1%
1990	48.5%	51.0%
1991	52.1%	57.3%
1992	53.7%	54.3%
1993	50.1%	53.2%
1994	51.7%	57.5%
1995	51.1%	51.0%
1996	56.1%	48.0%
1997	50.7%	54.3%
1998	62.8%	46.7%
1999	57.0%	50.3%
2000	56.1%	49.0%
2001	51.2%	49.4%
2002	56.0%	54.3%
2003	50.9%	54.4%
2004	49.3%	50.0%
2005	58.4%	56.5%
2006	54.4%	55.6%
2007	52.0%	59.5%
2008	48.5%	53.0%

Tabel B1.2: Verhouding tussen de prijs van verpacht en de prijs van onverpacht los bouwland en los grasland, 1964-2008 (bronnen: CBS en eigen berekening op basis van Infogroma).

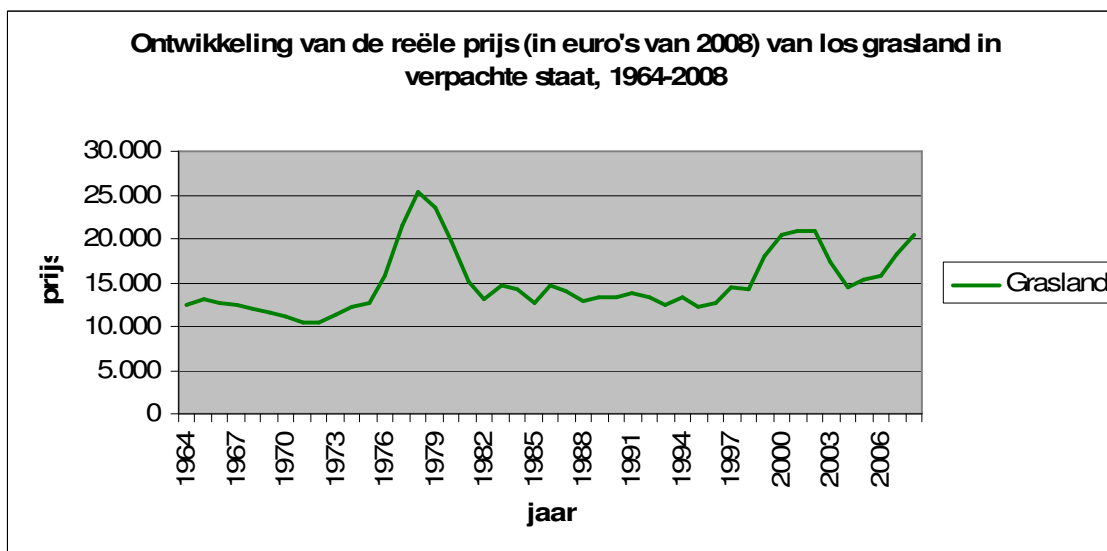
Jaar	Verpacht bouwland		Verpacht grasland		Verpacht bouw- en grasland	
	zittende pachter	andere verkrijger	zittende pachter	andere verkrijger	zittende pachter	andere verkrijger
1998	€ 14.947	€ 15.056	€ 11.392	€ 11.995	€ 14.069	€ 14.043
1999	€ 17.369	€ 15.918	€ 14.681	€ 14.767	€ 16.557	€ 15.404
2000	€ 19.280	€ 21.017	€ 17.200	€ 18.003	€ 18.581	€ 19.920
2001	€ 18.348	€ 18.818	€ 18.105	€ 19.810	€ 18.221	€ 19.266
2002	€ 20.085	€ 21.072	€ 18.756	€ 19.501	€ 19.543	€ 20.307
2003	€ 15.716	€ 19.451	€ 15.169	€ 18.868	€ 15.457	€ 19.305
2004	€ 14.786	€ 16.018	€ 13.273	€ 13.859	€ 14.211	€ 15.096
2005	€ 15.682	€ 21.564	€ 14.281	€ 14.811	€ 14.968	€ 18.240
2006	€ 16.179	€ 16.430	€ 14.313	€ 18.385	€ 15.037	€ 17.371
2007	€ 15.942	€ 19.273	€ 18.280	€ 16.757	€ 16.767	€ 18.702
2008	€ 20.732	€ 21.280	€ 19.955	€ 21.200	€ 20.390	€ 21.250

Tabel B1.3: Gewogen gemiddelde koopprijzen van verpacht bouwland en grasland uitgesplitst naar zittende pachters en andere kopers, 1998-2008 (bron: eigen berekening op basis van Infogroma).

Bijlage 2: Figuren behorende bij hoofdstuk 6

Figuur B2.1: Ontwikkeling van de nominale prijs van los grasland in verpachte staat, 1964-2008.

Figuur B2.2: Ontwikkeling van de reële prijs van los grasland in verpachte staat, 1964-2008.

Bijlage 3: Uitkomsten SPSS behorende bij hoofdstuk 6**Regression****Variables Entered/Removed^b**

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	leeftijd pachter ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: koopsom/ha

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,079 ^a	,006	-,007	21916,219

a. Predictors: (Constant), leeftijd pachter

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,301E8	1	2,301E8	,479	,491 ^a
	Residual	3,650E10	76	4,803E8		
	Total	3,673E10	77			

a. Predictors: (Constant), leeftijd pachter

b. Dependent Variable: koopsom/ha

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	5179,923	20302,049		,255	,799
	leeftijd pachter	239,222	345,653	,079	,692	,491

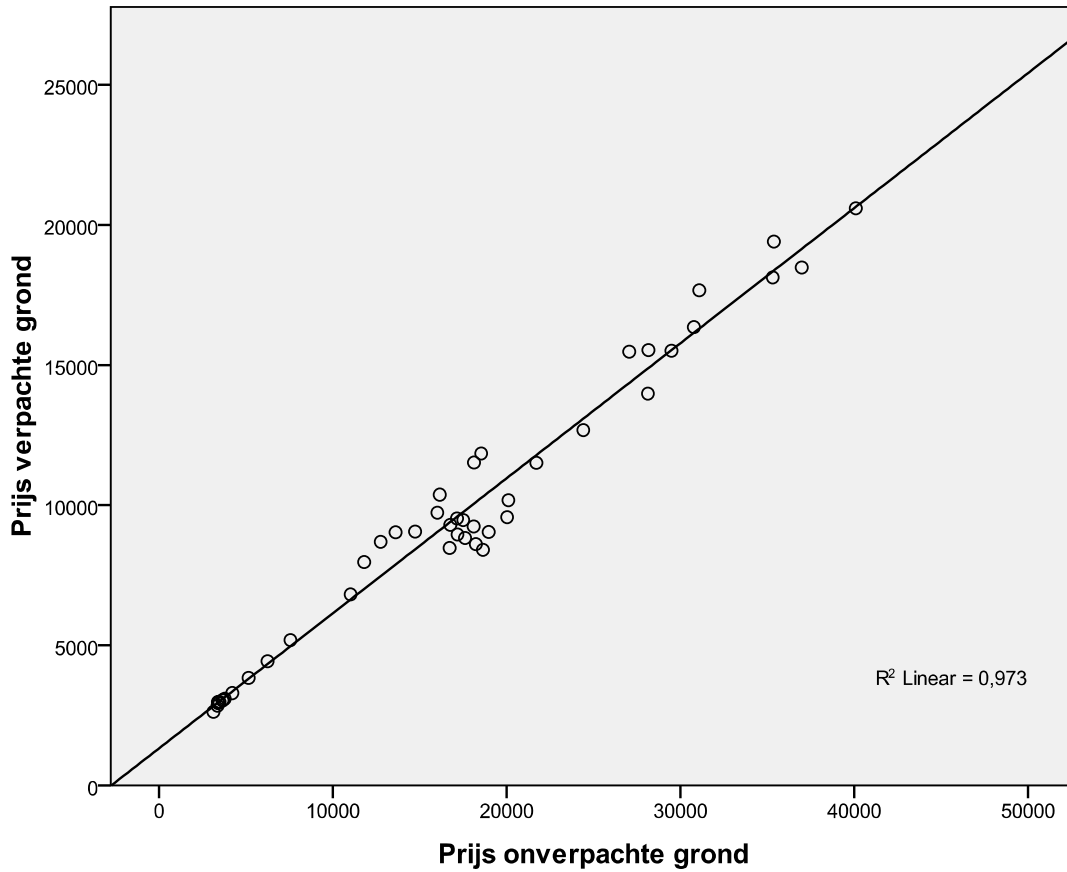
a. Dependent Variable: koopsom/ha

Figuur B3.1: Uitkomsten lineaire regressie, waarbij de samenhang wordt onderzocht tussen de leeftijd van de pachter en de prijs van verpachte grond in 2004.

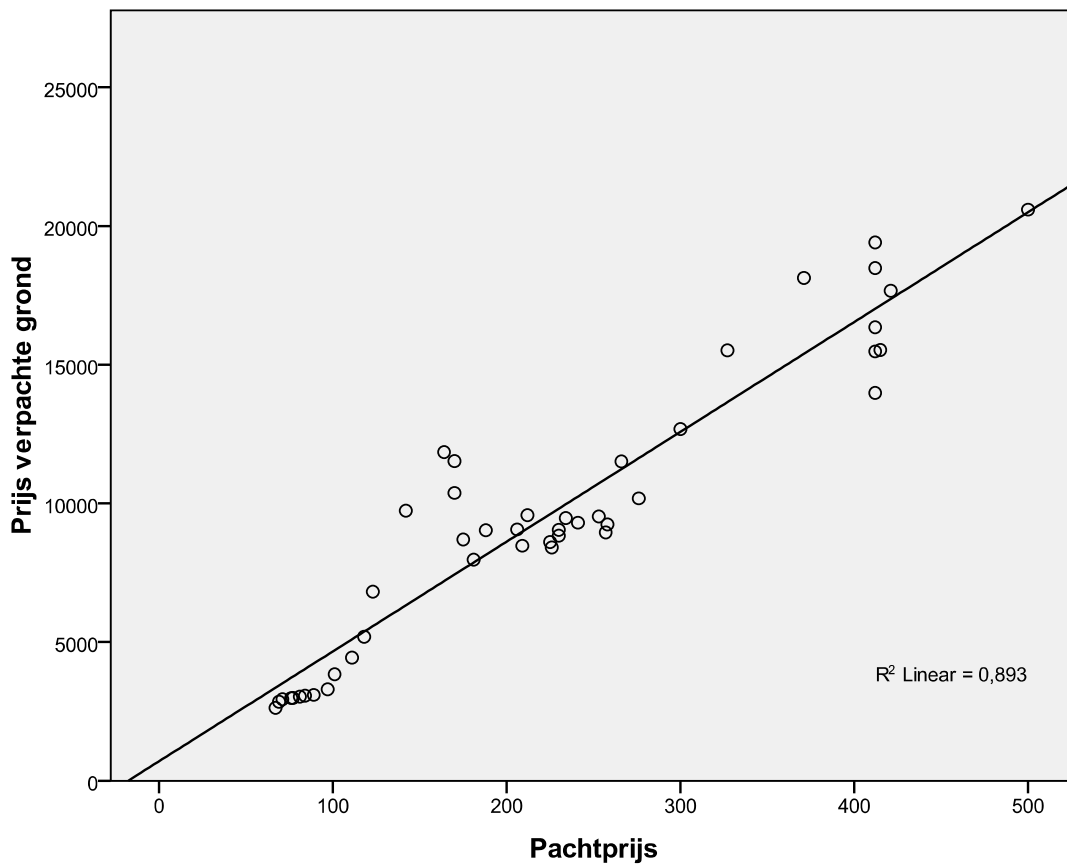
Bijlage 4: Statistische analyse behorende bij hoofdstuk 7

Totaal bouwland en grasland					
Jaar	Prijs verpacht	Prijs onverpacht	Pachtprijs	Langetermijnrente	Pc/r
1964	€ 2,626	€ 3,129	€ 67	4.84	13.88
1965	€ 2,848	€ 3,363	€ 69	5.19	13.26
1966	€ 2,939	€ 3,400	€ 71	5.86	12.16
1967	€ 2,979	€ 3,386	€ 76	5.67	13.45
1968	€ 2,981	€ 3,477	€ 77	6.19	12.41
1969	€ 3,034	€ 3,648	€ 81	7.02	11.53
1970	€ 3,066	€ 3,701	€ 84	7.06	11.85
1971	€ 3,094	€ 3,785	€ 89	6.73	13.17
1972	€ 3,297	€ 4,212	€ 97	6.83	14.13
1973	€ 3,839	€ 5,151	€ 101	7.52	13.38
1974	€ 4,436	€ 6,247	€ 111	9.12	12.14
1975	€ 5,190	€ 7,560	€ 118	7.78	15.16
1976	€ 6,816	€ 11,017	€ 123	8.01	15.31
1977	€ 9,736	€ 16,011	€ 142	7.11	19.98
1978	€ 11,847	€ 18,535	€ 164	6.48	25.35
1979	€ 11,521	€ 18,123	€ 170	6.79	25.11
1980	€ 10,376	€ 16,154	€ 170	7.11	23.93
1981	€ 8,697	€ 12,751	€ 175	8.83	19.87
1982	€ 7,971	€ 11,798	€ 181	8.13	22.23
1983	€ 9,030	€ 13,613	€ 188	6.17	30.40
1984	€ 9,060	€ 14,733	€ 206	6.08	33.96
1985	€ 8,471	€ 16,714	€ 209	5.77	36.31
1986	€ 9,575	€ 20,027	€ 212	5.31	39.88
1987	€ 9,045	€ 18,968	€ 230	5.03	45.71
1988	€ 8,410	€ 18,635	€ 226	4.99	45.32
1989	€ 8,607	€ 18,227	€ 225	4.89	45.93
1990	€ 8,834	€ 17,607	€ 230	4.81	47.80
1991	€ 9,302	€ 16,760	€ 241	4.83	49.79
1992	€ 9,469	€ 17,501	€ 234	4.85	48.34
1993	€ 8,955	€ 17,168	€ 257	4.84	53.13
1994	€ 9,529	€ 17,138	€ 253	4.83	52.46
1995	€ 9,242	€ 18,106	€ 258	5.47	47.15
1996	€ 10,180	€ 20,102	€ 276	6.17	44.74
1997	€ 11,511	€ 21,706	€ 266	5.96	44.67
1998	€ 12,679	€ 24,409	€ 300	5.57	53.91
1999	€ 15,514	€ 29,484	€ 327	5.44	60.05
2000	€ 18,129	€ 35,308	€ 371	5.90	62.82
2001	€ 18,481	€ 36,981	€ 412	5.64	73.11
2002	€ 19,407	€ 35,376	€ 412	5.46	75.46
2003	€ 16,349	€ 30,775	€ 412	4.82	85.48
2004	€ 13,982	€ 28,125	€ 412	4.79	86.01
2005	€ 15,479	€ 27,055	€ 412	4.07	101.23
2006	€ 15,533	€ 28,161	€ 415	4.48	92.63
2007	€ 17,667	€ 31,078	€ 421	4.99	84.37
2008	€ 20,591	€ 40,089	€ 500	4.93	101.44

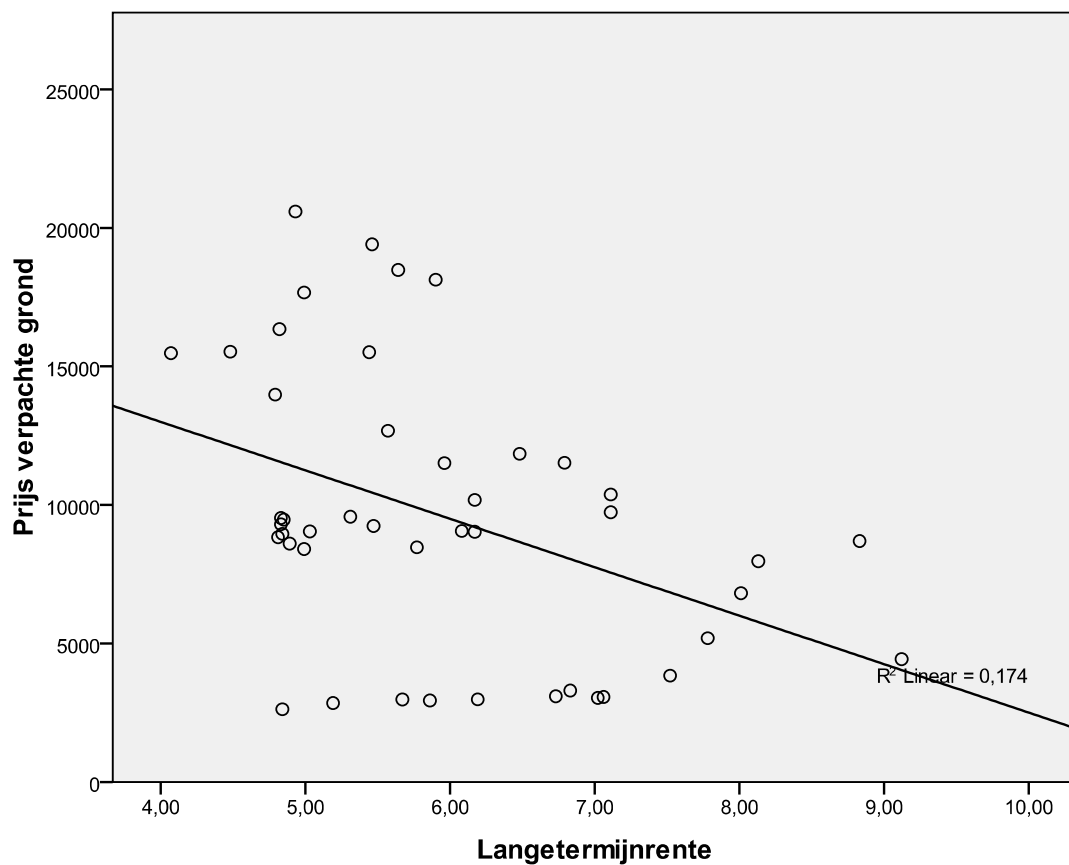
Tabel B4.1: Prijs van grond in verpachte en in onverpachte staat, pachtprijs en langetermijnrente, 1964-2008 (bronnen: CBS, LEI, Datastream en eigen berekening op basis van Infogroma).

Figuur B4.1: Samenhang tussen de prijs van verpachte grond en de prijs van onverpachte grond.

Figuur B4.2: Samenhang tussen de prijs van verpachte grond en de pachtprijs.

Figuur B4.3: Samenhang tussen de prijs van verpachte grond en de langetermijnrente.

Regression

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Pachtprijs, Prijs onverpachte grond ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Prijs verpachte grond

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,986 ^a	,973	,971	853,308

a. Predictors: (Constant), Pachtprijs, Prijs onverpachte grond

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,086E9	2	5,429E8	745,617	,000 ^a
	Residual	3,058E7	42	728134,212		
	Total	1,116E9	44			

a. Predictors: (Constant), Pachtprijs, Prijs onverpachte grond

b. Dependent Variable: Prijs verpachte grond

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1370,730	277,831		4,934	,000
	Prijs onverpachte grond	,497	,045	1,018	11,054	,000
	Pachtprijs	-1,393	3,859	-,033	-,361	,720

a. Dependent Variable: Prijs verpachte grond

Figuur B4.4: Uitkomsten meervoudige lineaire regressie, waarbij de samenhang wordt onderzocht tussen enerzijds de prijs van verpachte grond en anderzijds de prijs van onverpachte grond en de pachtprijs.

Regression

Variables Entered/Removed

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Pc/r, Prijs onverpachte grond ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,986 ^a	,973	,972	846,367

a. Predictors: (Constant), Pc/r, Prijs onverpachte grond

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,086E9	2	5,432E8	758,242	,000 ^a
	Residual	3,009E7	42	716337,037		
	Total	1,116E9	44			

a. Predictors: (Constant), Pc/r, Prijs onverpachte grond

b. Dependent Variable: Prijs verpachte grond

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1333,376	246,481		5,410	,000
	Prijs onverpachte grond	,506	,029	1,035	17,467	,000
	Pc/r	-10,060	11,082	-,054	-,908	,369

a. Dependent Variable: Prijs verpachte grond

Figuur B4.5: Uitkomsten meervoudige lineaire regressie, waarbij de samenhang wordt onderzocht tussen enerzijds de prijs van verpachte grond en anderzijds de prijs van onverpachte grond en het quotiënt van de pacht prijs en de langetermijnrente.

		Correlations			
		Prijs verpachte grond	Prijs onverpachte grond	Pachtprijs	Langetermijnrente
Pearson Correlation	Prijs verpachte grond	1,000	,986	,945	-,417
	Prijs onverpachte grond	,986	1,000	,961	-,485
	Pachtprijs	,945	,961	1,000	-,556
	Langetermijnrente	-,417	-,485	-,556	1,000
Sig. (1-tailed)	Prijs verpachte grond		,000	,000	,002
	Prijs onverpachte grond	,000		,000	,000
	Pachtprijs	,000	,000		,000
	Langetermijnrente	,002	,000	,000	
N	Prijs verpachte grond	45	45	45	45
	Prijs onverpachte grond	45	45	45	45
	Pachtprijs	45	45	45	45
	Langetermijnrente	45	45	45	45

Figuur B4.6: Correlaties tussen de variabelen 'prijs van grond in verpachte staat', 'prijs van grond in onverpachte staat', 'pachtprijs' en 'langetermijnrente'.

Nonlinear Regression Analysis

Iteration History^b

Iteration Number ^a	Residual Sum of Squares	Parameter	
		a	b
1.0	7,699E7	,500	,500
1.1	5,105E7	,558	-8,026
2.0	5,105E7	,558	-8,026
2.1	5,105E7	,558	-8,026

Derivatives are calculated numerically.

a. Major iteration number is displayed to the left of the decimal, and minor iteration number is to the right of the decimal.

b. Run stopped after 4 model evaluations and 2 derivative evaluations because the relative reduction between successive residual sums of squares is at most SSCON = 1,00E-008.

Parameter Estimates

Parameter	Estimate	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
a	,558	,035	,487	,629
b	-8,026	14,254	-36,772	20,720

Correlations of Parameter Estimates

	a	b
a	1,000	-,973
b	-,973	1,000

ANOVA^a

Source	Sum of Squares	df	Mean Squares
Regression	5,180E9	2	2,590E9
Residual	5,105E7	43	1187189,604
Uncorrected Total	5,231E9	45	
Corrected Total	1,116E9	44	

Dependent variable: Prijs verpachte grond

a. R squared = $1 - (\text{Residual Sum of Squares}) / (\text{Corrected Sum of Squares}) = ,954$.

Figuur B4.7: Uitkomsten niet-lineaire regressie, waarbij de hypothese van de maximale biedprijs van de zittende pachter wordt getoetst.